

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมในการปฏิบัติตามศาสตร์พระราชารองประชาชน

Factors Influencing the Behavioral Intention to Follow the King's Philosophy of the People

คมสัน รัตนะสิมากุล (Komsan Rattanasimakul)

อัญมณี ภัคติมवलชน (Anyamanee Pakdeemualchon)

Received: October 3, 2023

Revised: February 2, 2024

Accepted: February 23, 2024

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน และ 2) ศึกษาอิทธิพลของทัศนคติต่อแนวทางของศาสตร์พระราชารองประชาชน การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม ที่ส่งผลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมการปฏิบัติตามแนวทางของศาสตร์พระราชารองประชาชน ดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงราย โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ จำนวน 400 คน

ผลการศึกษา พบว่า 1) ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจเชิงพฤติกรรมการปฏิบัติตามแนวทางของศาสตร์พระราชารองประชาชนสูงสุด คือ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (0.807) และทัศนคติต่อแนวทางศาสตร์พระราชารองประชาชน (0.727) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 2) ผลการวิเคราะห์อิทธิพลที่ส่งผลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมการปฏิบัติตามแนวทางของศาสตร์พระราชารองประชาชน พบว่า เพศ อายุ ทัศนคติ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมเป็นปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ร่วมกันได้ร้อยละ 71.80

คำสำคัญ: ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน, โครงสร้างเชิงพฤติกรรม, ศาสตร์พระราชารองประชาชน

Abstract

The objectives of this study were: 1) to study the relationship between the variables used in the study according to the theory of planned behavior and 2) to study the influence of attitudes on the approach of King's philosophy. Amenable to reference groups' Perceptions of the ability to control behavior that affects behavioral intentions by the lines of King's philosophy. This research is quantitative, conducted by conducting survey research and collecting questionnaires from a sample group in Chiang Rai Province. The researcher used a random sampling method of 400 people.

The study's results found that the variable with the highest relationship with behavior following King's philosophy guidelines is conformity to the reference group (0.807). Furthermore,

¹ สาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Department of Communication Arts, Faculty of Management Sciences, Chiang Rai Rajabhat University

² สาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

Department of Communication Arts, Faculty of Management Sciences, Chiang Mai Rajabhat University

the attitude towards King's philosophy approach (0.727) is at the statistical significance level of 0.01. Then, the results of the analysis of influences on behavioral intentions and compliance with the guidelines of the King's Science. It found that gender, age, attitude, conformity to the reference group, and perceived ability to control behavior were factors that could together predict 71.80%.

Keywords: Theories of Planned Behavior, Behavioral Structural Models, the King's Philosophy

บทนำ

นับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) เสด็จขึ้นครองราชย์สมบัติเป็นประมุขแห่งประเทศไทยเป็นต้นมา พระองค์ได้ทรงประกอบพระราชกรณียกิจในด้านต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์แก่ชาวไทยตลอดพระชนมายุของพระองค์ พระราชกรณียกิจที่สำคัญของพระองค์ คือ การเสด็จพระราชดำเนินเยือนประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ ของประเทศ ดังในปฐมพระบรมราชโองการในระหว่างพระราชพิธีบรมราชาภิเษก เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2493 ว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแก่มหาชนชาวสยาม” ซึ่งในขณะนั้นสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ยังคงบอบช้ำจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ประชาชนเดือดร้อน ชีวิตความเป็นอยู่แออัด ฐานะยากจน ดังนั้น เมื่อเสด็จฯ กลับจากการไปศึกษาที่ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ในปี พ.ศ. 2493 จึงได้พระราชทานพระราชดำริในการช่วยเหลือพสกนิกรให้มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น (คมชัดลึกออนไลน์, 2566)

การทรงงานพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) ในแต่ละช่วงเวลานั้น พระองค์ทรงใช้ศาสตร์ความรู้แขนงต่าง ๆ มาบูรณาการหลักการทรงงานของพระองค์เพื่อให้ประชาชนของพระองค์นั้นได้รับประโยชน์สูงสุด ซึ่งแสดงให้เห็นได้ว่าเป็นเป้าหมายในการพัฒนาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ บรมนาถบพิตร คือ การพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของคน โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ให้คนมีความสุข โดยต้องคำนึงเรื่องสภาพภูมิศาสตร์ ความเชื่อทางศาสนา เชื้อชาติ และภูมิหลังทางเศรษฐกิจ สังคม แม้ว่าวิธีการพัฒนามีหลากหลาย แต่ที่สำคัญคือ การพัฒนาจะต้องมีความรัก ความห่วงใย ความรับผิดชอบ และการเคารพในเพื่อนมนุษย์จะเห็นได้ว่าการพัฒนาเกี่ยวข้องกับมนุษยชาติ และเป็นเรื่องของจิตใจ (ห้องสมุดมั่นพัฒนา, 2561)

การปฏิบัติตามแนวทางของศาสตร์พระราชา จึงเป็นทางออกที่ประชาชนและชุมชนจะสามารถใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อให้เกิดความสุขอย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนความคิดและพฤติกรรมดังกล่าวไปสู่แนวทางดังกล่าว ย่อมไม่ใช่เรื่องง่ายดายนัก เพราะเป็นการต่อสู้กับความเคยชินของคนที่เคยปฏิบัติมาอย่างยาวนาน กระนั้นก็ไม่ใช่ว่าเรื่องที่จะกระทำไม่ได้ จากแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนพบว่า ความตั้งใจมีความสำคัญในการกำหนดการกระทำพฤติกรรมของบุคคล ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ

ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (The Theory of Planned Behavior: TPB) เป็นทฤษฎีที่สามารถนำมาอธิบายการสื่อสารโน้มน้าวใจ เมื่อเราต้องการจะเปลี่ยนพฤติกรรมของคนไปสู่พฤติกรรมที่พึงประสงค์ TPB อธิบายไว้ว่า บุคคลจะแสดงพฤติกรรมใดได้ย่อมต้องมีปัจจัย ปัจจัยดังกล่าว คือ 1) ทศคติที่มีต่อพฤติกรรมนั้น (Attitude Toward Behavior: ATB) 2) การคล้อยตามคนรอบข้างหรือกลุ่มอ้างอิง (Subjective Norm: SN) และ 3) การรับรู้หรือเชื่อว่าตนสามารถแสดงพฤติกรรมนั้นได้ (Perceived Behavior Control: PBC) ซึ่งปัจจัยทั้ง 3 นี้ จะเกิดขึ้นได้ต้องมีความเชื่อเป็นพื้นฐาน ปัจจัยทั้ง 3 นี้ ส่งผลโดยตรงต่อความตั้งใจหรือเจตนาที่จะแสดงพฤติกรรม

(Intention) ดังกล่าว ประกอบกับการควบคุมพฤติกรรมจริง (actual behavioral control) ไม่ใช่แค่เพียงเชื่อว่าจะควบคุมได้เท่านั้น จะผลักดันให้เกิดการแสดงพฤติกรรม (behavioral) ดังนั้น คาดว่าการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมจะมีส่วนช่วยในการคาดเดาความตั้งใจมากกว่าผลกระทบจากส่วนอื่น ๆ (Ajzen & Fishbein, 1980)

ทั้งนี้จากงานวิจัยของวงศ์กร เพิ่มผล (2563) พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความตั้งใจที่จะสืบสานศาสตร์พระราชา มีทั้งหมด 3 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยทางด้านเจตคติต่อศาสตร์พระราชา โดยมีความเชื่อว่าศาสตร์พระราชาสามารถนำไปแก้ไขปัญหาชีวิตได้ สามารถสร้างเศรษฐกิจครัวเรือนได้อย่างยั่งยืน นำไปพัฒนาตนเอง สังคม และประเทศชาติได้อย่างยั่งยืน มีประโยชน์ต่อตนเอง สังคม และสืบสานศาสตร์พระราชาสู่คนรุ่นใหม่ 2) ปัจจัยทางด้านความรู้ความเข้าใจเรื่องศาสตร์พระราชา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ สามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันได้ และ 3) ปัจจัยทางการเรียนรู้ศาสตร์พระราชา พบว่า สามารถนำศาสตร์พระราชาไปใช้ในชีวิต มีการรับรู้รับฟังข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับศาสตร์พระราชา มีการสืบค้นข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับศาสตร์พระราชา การร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สืบค้นข้อมูลเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้ จึงได้นำทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (The Theory of Planned Behavior: TPB) มาประยุกต์ใช้อธิบายการยอมรับพฤติกรรมตามแนวทางศาสตร์ของพระราชาไปปฏิบัติ โดยการวิเคราะห์ความตั้งใจเชิงพฤติกรรมตามทฤษฎีดังกล่าวจะทำให้ได้แบบจำลองความตั้งใจเชิงพฤติกรรมและการปฏิบัติตามแนวทางของศาสตร์พระราชา โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน และเพื่อศึกษาอิทธิพลของทัศนคติต่อแนวทางของศาสตร์พระราชา การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมกับความตั้งใจในการปฏิบัติตามแนวทางของศาสตร์พระราชา ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการวางแผนเพื่อให้ประชาชนยอมรับและปฏิบัติได้อย่างยั่งยืนต่อไป

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะประชากรศาสตร์

ลักษณะประชากรส่วนใหญ่เป็นข้อมูลเพศ อายุ สถานภาพ ครอบครัว สมาชิกในครอบครัว ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ถือเป็นหลักเกณฑ์ที่นิยมใช้แบ่งส่วนทางการตลาด มีสถิติที่วัดได้ของประชากรที่จะช่วยกำหนดตลาดเป้าหมายที่ง่ายต่อการวัดมากกว่าตัวแปรอื่น ทำให้ลักษณะประชากรศาสตร์จึงเป็นสิ่งสำคัญในการวัดความแตกต่างของตัวแปรอื่น ๆ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2550)

ในขณะที่ลักษณะด้านจิตวิทยา สังคมและวัฒนธรรมช่วยอธิบายถึงความคิดและความรู้สึกของกลุ่มเป้าหมายนั้น ข้อมูลลักษณะประชากรศาสตร์ที่ต่างกันจะมีลักษณะทางจิตวิทยาต่างกัน การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกตัวแปรของผู้รับสารในเรื่องของเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ เนื่องจากทั้ง 5 ตัวแปรนี้เป็นปัจจัยที่สำคัญในการวิเคราะห์ผู้รับสาร จะมีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมในการปฏิบัติตามศาสตร์พระราชาของประชาชน ดังที่ กาญจนา แก้วเทพ และนิคม ชัยขุนพล (2555) กล่าวว่า คนที่มีคุณสมบัติหรือลักษณะทางประชากรที่ต่างกันจะส่งผลต่อพฤติกรรมที่แตกต่างกันออกไปด้วย

2. ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนเป็นส่วนหนึ่งของทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (Theory of Reasoned Action)

ทฤษฎีนี้ถูกพัฒนาขึ้นมาเพื่อใช้อธิบายพฤติกรรมที่อยู่ในการควบคุมของบุคคลอย่างเต็มที่ (volitional control) (Ajzen & Fishbein, 1980) กล่าวคือ บุคคลไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้จากเหตุผลเพียงอย่างเดียว ทฤษฎีนี้เป็นการทำนายการกระทำหรือพฤติกรรมของมนุษย์โดยใช้ความตั้งใจ (intention) เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจว่าจะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น เวลา เงิน ทักษะต่าง ๆ รวมไปถึงความร่วมมือจากผู้อื่น ในกรณีที่บุคคลมีโอกาสมิثرพยากรณ์ที่ต้องการ ประกอบกับมีความตั้งใจ บุคคลจะสามารถกระทำการนั้น ๆ ได้สำเร็จ โดยหากเทียบกันระหว่างบุคคลสองท่านที่มีความตั้งใจ และมีความสามารถในการทำพฤติกรรมนั้นเท่ากัน แต่บุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมจะประสบผลสำเร็จได้มากกว่า ทำให้ความแตกต่างของทฤษฎีพฤติกรรมตามแบบแผนกับทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลอยู่ที่ “การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (perceived behavioral control)”

3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรม

3.1 ทิศนคติต่อการกระทำพฤติกรรม (Attitude toward Behavior: AB) หมายถึง การประเมินผลของบุคคลจากความเชื่อส่วนบุคคลว่าในทางบวกหรือลบ หรือเป็นการตัดสินใจต่อการกระทำว่าสิ่งนั้นดีหรือไม่ดีของบุคคล หรือจะสนับสนุนหรือต่อต้านการกระทำนั้น หากบุคคลมีทัศนคติทางบวกต่อการกระทำนั้นมากเท่าใด บุคคลนั้นจะมีความตั้งใจแน่วแน่ในการกระทำนั้นมากตามไปด้วย หรือในทางกลับกันหากมีทัศนคติเชิงลบที่ไม่ดีต่อการกระทำนั้น บุคคลจะมีความตั้งใจที่จะไม่ทำพฤติกรรมนั้นตามไปด้วย (Ajzen & Fishbein, 1980)

จากการศึกษาในทฤษฎีพฤติกรรมตามแบบแผน พบว่า พฤติกรรมที่ดีจะมีทัศนคติที่ดีโดยขึ้นอยู่กับความตั้งใจในการแสดงออกถึงพฤติกรรมและทัศนคติของผู้บริโภคที่จะแสดงว่าชอบหรือไม่ชอบสินค้านั้น ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดความตั้งใจซื้อ (Ajzen, 1991)

Ajzen and Fishbein (1980) ได้เสนอวิธีการวัดทัศนคติต่อการกระทำไว้ 2 วิธี คือ การวัดทัศนคติต่อพฤติกรรมทางตรงและการวัดทัศนคติต่อพฤติกรรมโดยทางอ้อม ทัศนคติทางอ้อมจะเป็นตัวกำหนดทัศนคติทางตรง และทัศนคติทางตรงจะเป็นตัวกำหนดความตั้งใจในการกระทำพฤติกรรมนั้น ๆ โดยทัศนคติต่อพฤติกรรมเกิดขึ้นจากการเชื่อมโยงของสองสิ่งที่สำคัญ คือ 1) ความเชื่อต่อพฤติกรรม หมายถึง ความเชื่อเกี่ยวกับผลที่ตามมาจากพฤติกรรม ตัวอย่างเช่น ความเชื่อว่าการแสดงพฤติกรรมการควบคุมอาหารและออกกำลังกายจะทำให้หน้าหนักตัวลดลง และ 2) การประเมินผลลัพธ์ หมายถึง การให้คุณค่าในผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ตัวอย่างเช่น คนอ้วนบางคนให้คุณค่ากับการลดน้ำหนัก ในขณะที่คนอ้วนบางคนไม่ให้คุณค่ากับการลดน้ำหนัก ทั้งสองสิ่งมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อพฤติกรรม ถ้าบุคคลมีความเชื่อการกระทำพฤติกรรมนั้นจะทำให้ได้ผลทางบวกแก่ตนตามมา และให้คุณค่ากับผลลัพธ์นั้นอย่างมากก็จะมีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรม ในทางตรงข้ามหากบุคคลจะมีความเชื่อว่า ถ้าทำพฤติกรรมนั้นแล้วจะได้รับผลในทางลบและให้คุณค่ากับผลทางลบที่จะเกิดขึ้นอย่างมากก็จะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อพฤติกรรมนั้น โดยสรุปกล่าวได้ว่า ทัศนคติต่อพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเป็นผลรวมของความเชื่อว่าจะตามมาจากการพฤติกรรม และการประเมินคุณค่าในผลลัพธ์

3.2 การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Subjective Norm) กลุ่มอ้างอิง (reference group) หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ใช้เป็นแหล่งอ้างอิง สำหรับบุคคลในการกำหนดค่านิยม ทัศนคติ และพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือพฤติกรรมทั่ว ๆ ไป (Schiffman & Kanuk, 1987 อ้างถึงใน ภัทรดนัย พิริยะธนภัทร, 2558) หรือบุคคล

หรือกลุ่มบุคคล ซึ่งมีอิทธิพลที่สำคัญต่อพฤติกรรมของบุคคล เป็นกลุ่มที่ใช้อ้างอิงในการตัดสินใจซื้อของบุคคล (Engel, Blackwell, & Miniard, 1995)

Ajzen and Fishbein (1980) กล่าวว่า การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง หมายถึง การรับรู้ถึงความสำคัญของบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมในเชิงต้องการหรือไม่ต้องการให้บุคคลกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมนั้น ซึ่งกลุ่มอ้างอิงที่สำคัญ ได้แก่ บิดา มารดา คู่สมรส เพื่อนสนิท เพื่อนร่วมงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสิ่งนั้น ๆ โดยกลุ่มอ้างอิงจะมีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการกระทำพฤติกรรมมากหรือน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัย 2 ประการ คือ 1) ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง เป็นความเชื่อของบุคคลที่เห็นว่ากลุ่มอ้างอิงมีความคาดหวังและคิดว่าตนเองควรจะทำหรือไม่ทำพฤติกรรมนั้น เมื่อบุคคลเชื่อว่ากลุ่มอ้างอิงคิดว่าตนควรจะทำพฤติกรรมนั้นแล้ว บุคคลก็จะรับรู้ว่ามีแรงกดดันจากสังคมต้องกระทำพฤติกรรมนั้น ตรงกันข้ามถ้าเขาเชื่อว่าคนที่สำคัญของเขาไม่เห็นด้วยหรือคัดค้านไม่ให้อำนาจพฤติกรรม และเขารับรู้ว่ามีแรงกดดันทางสังคมต่อต้านการแสดงพฤติกรรมนั้นเพิ่มขึ้น และ 2) แรงจูงใจที่คล้อยตามกลุ่มอ้างอิง เป็นความเชื่อของบุคคลที่ปฏิบัติตามความคาดหวังของกลุ่มอ้างอิง ซึ่งบุคคลจะมีแรงจูงใจที่จะกระทำตามความคาดหวังของกลุ่มอ้างอิงมากก็ต่อเมื่อบุคคลมีการประเมินแล้วว่าพฤติกรรมที่กลุ่มอ้างอิงอยากให้กระทำมีผลทางบวกต่อตน ในทางตรงกันข้ามถ้าบุคคลประเมินแล้วว่าพฤติกรรมนั้นมีผลทางลบและกลุ่มผู้ที่ใกล้ชิดที่มีความสำคัญต่อเขาไม่เห็นด้วยที่จะให้เขากระทำพฤติกรรมเขาก็จะหลีกเลี่ยงที่จะกระทำพฤติกรรมนั้น

3.3 การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (Perceived Behavioral Control) (Bandura, Adams, Hardy, & Howells, 1980) กล่าวว่า พฤติกรรมของคนมีอิทธิพลมาจากความเชื่อมั่นที่เกิดจากความสามารถที่จะควบคุมพฤติกรรมของตนเอง ดังนั้นคาดว่าจะการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมจะมีส่วนช่วยในการคาดเดาความตั้งใจมากกว่าผลกระทบจากส่วนอื่น ๆ

กล่าวได้ว่า การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม หมายถึง ความยากง่ายในการรับรู้ความสามารถของบุคคลที่มีผลมาจากประสบการณ์จากอดีตทั้งของตนเอง เพื่อน หรือข้อมูลข่าวสารจากการบอกเล่าจากผู้อื่นและตัวแปรอื่น ๆ ที่อาจส่งผลต่อการรับรู้ของบุคคล โดยเชื่อว่าหากไม่มีทรัพยากรหรือโอกาสในการทำพฤติกรรมนั้น บุคคลจะไม่มีแรงจูงใจเชิงพฤติกรรมที่หนักแน่นพอในการจะกระทำพฤติกรรมนั้น แม้จะมีทัศนคติเชิงบวกต่อพฤติกรรมหรือมีบุคคลสำคัญเห็นด้วยในการทำพฤติกรรมนั้นก็ตาม

ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Theory of Planned Behavior: TPB) ในการวางกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติตามแนวทางศาสตร์พระราชา โดยเห็นว่าการรับรู้เกี่ยวกับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับศาสตร์พระราชา จะส่งผลทำให้เกิดทัศนคติต่อแนวทางตามศาสตร์พระราชา และจะเป็นตัวกำหนดความตั้งใจในการปฏิบัติตามแนวทางของศาสตร์พระราชาจนนำไปสู่พฤติกรรมปฏิบัติได้ในที่สุด

4. แนวคิดเกี่ยวกับศาสตร์พระราชา

คำว่า “ศาสตร์พระราชา” ถูกนำมาใช้ในความหมายเกี่ยวกับหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ บรมนาถบพิตร นับตั้งแต่พระองค์ครองราชย์เป็นพระมหากษัตริย์แห่งราชอาณาจักรไทยเป็นต้นมา อาจกล่าวได้ว่าศาสตร์พระราชา คือ การน้อมนำพระบรมราโชวาท แนวคิด ปรัชญา และหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ที่พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทยมากำหนดเป็นหลักในการปฏิบัติเป็น “ศาสตร์ของแผ่นดิน”

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มีพระราชดำรัสถึงเป้าหมายในการพัฒนาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 เมื่อปี พ.ศ. 2554 ไว้ว่า “คือ ‘การพัฒนาที่ยั่งยืน’ เพื่อปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของคน โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ให้คนมีความสุข โดยต้องคำนึงเรื่องสภาพภูมิศาสตร์ ความเชื่อทางศาสนา เชื้อชาติ และภูมิหลังทางเศรษฐกิจ สังคม แม้ว่าวิธีการพัฒนามีหลากหลาย แต่ที่สำคัญคือนักพัฒนาจะต้องมีความรัก ความห่วงใย ความรับผิดชอบ และการเคารพในเพื่อนมนุษย์ จะเห็นได้ว่าการพัฒนาเกี่ยวข้องกับมนุษยชาติ และเป็นเรื่องของจิตใจ” (ห้องสมุดมั่นพัฒนา, 2561)

ทั้งนี้ประเภทของศาสตร์จะเกี่ยวข้องกับ 3 กลุ่มใหญ่ด้วยกัน ได้แก่ กลุ่มที่ 1 กลุ่มวิทยาศาสตร์ธรรมชาติหรือธรรมชาติศาสตร์ กลุ่มที่ 2 กลุ่มสังคมศาสตร์ และกลุ่มที่ 3 กลุ่มมนุษยศาสตร์ เป้าหมายของศาสตร์นั้นจะมุ่งไปที่เพื่อการบรรยาย/พรรณนาปรากฏการณ์ เพื่อการอธิบาย เพื่อการทำงาน และเพื่อควบคุมปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ลักษณะของศาสตร์พระราชา หากกล่าวเชิงบูรณาการในมิติต่าง ๆ อาจกล่าวได้ว่าเป็นมิติที่ให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดี การแก้ปัญหา และการให้ความยั่งยืน ทั้งเกษตรทฤษฎีใหม่ และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้นหากประชาชนได้นำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันย่อมจะส่งผลดี มีความสุข ความเจริญรุ่งเรือง ร่มเย็นและสมดุลงាំងในทางโลกและทางธรรม

ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงได้นำแนวคิด “ศาสตร์พระราชา” โดยอิงกรอบแนวคิดของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Philosophy) มาใช้เป็นเกณฑ์วิเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับศาสตร์พระราชา ทศนคติต่อแนวทางของศาสตร์พระราชา รวมถึงความตั้งใจในการปฏิบัติตามแนวทางของศาสตร์พระราชา

5. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ ทศนคติ และพฤติกรรม

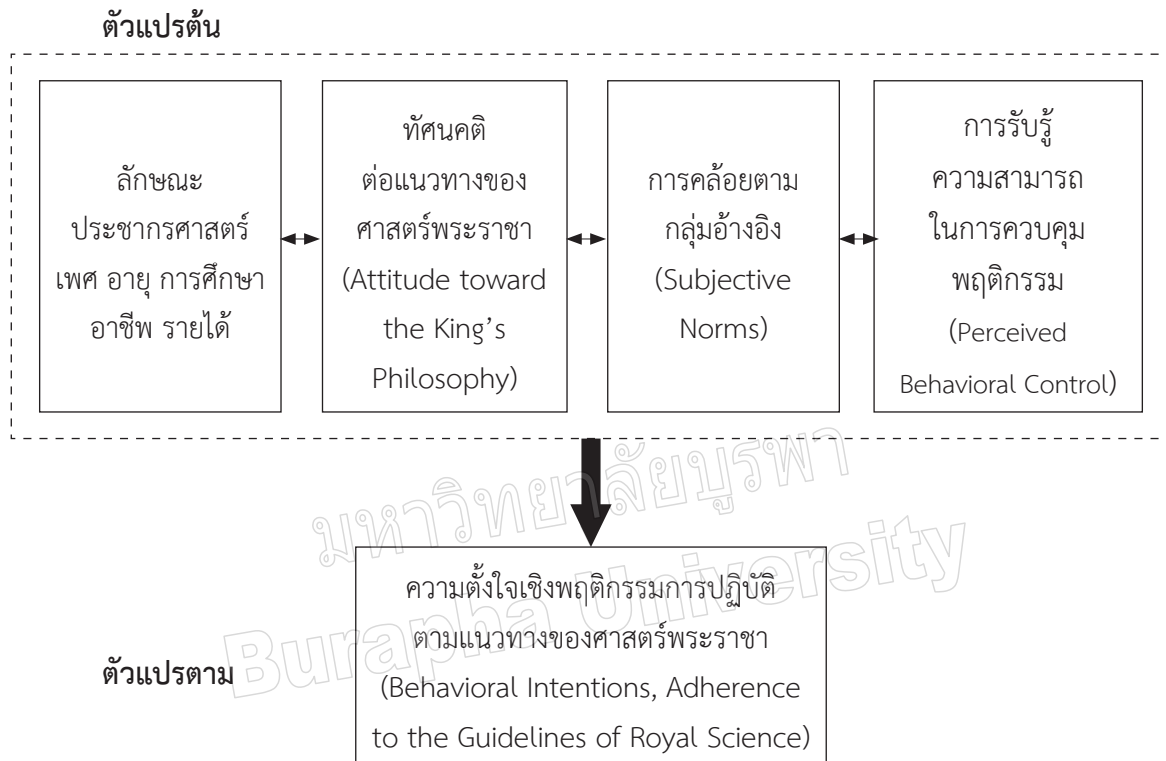
ทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีที่ให้ความสำคัญกับตัวแปร 3 ตัว คือ ความรู้ (knowledge) ทศนคติ (attitude) และการยอมรับปฏิบัติ (practice) หรือเรียกว่า KAP ของผู้รับสารอันอาจมีผลกระทบต่อสังคมต่อไปจากการรับสารนั้น ๆ การเปลี่ยนแปลงทั้งสามประเภทนี้ จะเกิดขึ้นในลักษณะต่อเนื่อง กล่าวคือ เมื่อผู้รับสารได้รับสารก็จะทำให้เกิดความรู้ เมื่อเกิดความรู้ขึ้นก็จะมีผลทำให้เกิดทศนคติ และขั้นสุดท้ายคือการก่อให้เกิดการกระทำ ทฤษฎีนี้อธิบายการสื่อสารหรือสื่อมวลชนว่าเป็นตัวแปรต้นที่สามารถเป็นตัวนำการพัฒนาเข้าไปสู่ชุมชนได้ ด้วยการอาศัย KAP เป็นตัวแปรตามในการวัดความสำเร็จของการสื่อสารเพื่อการพัฒนา ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าสื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญในการนำข่าวสารต่าง ๆ ไปเผยแพร่เพื่อให้ประชาชนในสังคมได้รับทราบว่ามีปัญหาอะไร เมื่อประชาชนได้รับทราบข่าวสารนั้น ๆ ย่อมก่อให้เกิดทศนคติและเกิดพฤติกรรมต่อไปซึ่งมีลักษณะสัมพันธ์กัน เป็นลูกโซ่เป็นที่ยอมรับกันว่าการสื่อสารมีบทบาทสำคัญในการดำเนินโครงการต่าง ๆ ให้บรรลุผลสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ การที่ประชาชนจะปฏิบัติตามศาสตร์พระราชาได้นั้นต้องอาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมือสำคัญในการเพิ่มพูนความรู้ สร้างทศนคติที่ดีและเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสมผ่านสื่อชนิดต่าง ๆ ไปยังประชาชนกลุ่มเป้าหมาย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดดังกล่าวมาใช้เป็นเกณฑ์ในการตั้งคำถามในส่วนของความรู้ ทศนคติของประชาชนทั่วไปที่มีต่อศาสตร์พระราชา

สมมติฐานการวิจัย

1. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (The Theory of Planned Behavior: TPB) ได้แก่ ทศนคติต่อแนวทางศาสตร์พระราชา การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมมีความสัมพันธ์กัน

2. ทศนคติต่อแนวทางศาสตร์พระราชา การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม มีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมตามแนวทางของศาสตร์พระราชา

กรอบแนวคิด

วิธีการวิจัย

1. ประเภทของการวิจัย ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสำรวจด้วยแบบสอบถาม จำนวน 400 ชุด เพื่อศึกษาตัวแปรต่าง ๆ หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) และสถิติเชิงอนุมาน (inference statistics) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ

2. ประชากร คือ ประชาชนทุกกลุ่มในจังหวัดเชียงราย ทั้งกลุ่มคนทำงาน นักเรียน นักศึกษา โดยผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน เลือกพื้นที่เฉพาะเจาะจงที่มีประชากรอันดับ 1 และอันดับ 2 ของจังหวัดเชียงราย ได้แก่ อำเภอเมืองเชียงรายและอำเภอพาน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (accidental sampling) คำนวนจากทฤษฎีการสุ่มตัวอย่าง (sampling theory) และกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนอันเนื่องมาจากการสุ่มตัวอย่าง (sampling error) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

โดยใช้สูตรอ้างอิงของ Yamane (1973)

สูตรการคำนวณ คือ

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ e = ค่าความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างกำหนดให้เท่ากับ 0.05

N = ขนาดของประชากร

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

3. เครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดต่าง ๆ เพื่อนำมาสร้างเป็นแบบสอบถาม โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะประชากรศาสตร์ เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา ฯลฯ

ส่วนที่ 2 ตัวแปรตามกรอบแนวคิดพฤติกรรมตามแผน (The Theory of Planned Behavior: TPB) โดยใช้คำถามประเภทวัดทางตรง (direct measurement) คือ ให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบในภาพรวม และทางอ้อม (indirect measurement) โดยหาความเชื่อ วัดระดับความเชื่อ และผลของความเชื่อสำหรับแบบสอบถาม

ส่วนที่ 3-6 เป็นคำถามเกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อแนวทางของศาสตร์พระราชา การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม และความตั้งใจในการปฏิบัติตามแนวทางของศาสตร์พระราชา ในส่วนการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม ใช้ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วน 7 ระดับ (rating scale) ให้เลือกตอบเพียงข้อเดียว

ใช้เกณฑ์การประเมินและการแปลความหมายของคะแนน ดังนี้

ระดับคะแนน	ค่าเฉลี่ยคะแนน	การแปลความหมายค่าคะแนน
7	6.11-7.00	มากที่สุด
6	5.31-6.10	ค่อนข้างมาก
5	4.41-5.30	มาก
4	3.61-4.40	ปานกลาง
3	2.81-3.60	น้อย
2	1.91-2.80	ค่อนข้างน้อย
1	1.00-1.90	น้อยที่สุด

ทั้งนี้ ผู้วิจัยทำการทดสอบแบบสอบถามก่อนนำไปใช้จริง (pretest) โดยทดลองเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และนำมาคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ความน่าเชื่อถือ (reliability) ด้วยสถิติครอนบาคอัลฟา (Cronbach's Alpha) พบว่ามีค่า 0.90 แสดงให้เห็นว่าเครื่องมือวัดมีความน่าเชื่อถือ ก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล นอกจากนี้ ยังใช้วิธีการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยหาค่าความสอดคล้องหรือดัชนีของความสอดคล้องกันระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์ (index of item - objective congruence) ซึ่งผู้วิจัยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามการวิจัย ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามในด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) พบว่า ผลค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา มีค่า IOC เท่ากับ 0.70 มากกว่า 0.50 (ค่า IOC \geq 0.50) (สิน พันธุ์พินิจ, 2554) แสดงว่า ข้อคำถามทุกข้อในแบบสอบถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ จึงนำเครื่องมือดังกล่าวไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ ใช้วิธีการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (descriptive analysis) ด้วยการแจกแจง (categorical data analysis) และแสดงค่าเป็นร้อยละ (percentage) หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) (ตัวแปรตามมีประกอบด้วยเพศ (X_1) โดยกำหนดเพศหญิง = 1 และเพศชาย = 0 อายุ (X_2) กำหนดอายุ 0-25 ปี = 1 และอายุมากกว่า 25 = 0) เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของลักษณะประชากรศาสตร์ ความรู้เกี่ยวกับศาสตร์พระราชา ทัศนคติต่อแนวทางของศาสตร์พระราชา การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมกับความตั้งใจในการปฏิบัติตามแนวทางของศาสตร์พระราชาที่มีต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมปฏิบัติตามแนวทางของศาสตร์พระราชา

ผลการวิจัย

1. ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 56.00 เพศชาย ร้อยละ 44.00 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุน้อยกว่า 25 ปี ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี ประกอบอาชีพข้าราชการ/พนักงาน/ลูกจ้างของรัฐ มีรายได้อยู่ระหว่าง 10,000-20,000 บาท

2. การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (The Theory of Planned Behavior: TPB)

การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ทั้งหมด 9 ตัวแปร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ ความรู้เกี่ยวกับศาสตร์พระราชา ทศนคติต่อแนวทางศาสตร์พระราชา การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson correlation coefficient) ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ตัวแปร	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. เพศ	-									
2. อายุ	0.121*	-								
3. การศึกษา	0.157**	-0.059	-							
4. อาชีพ	0.149**	0.545**	0.122*	-						
5. รายได้	0.012	0.413**	0.487**	0.418**	-					
6. ความรู้ ศาสตร์พระราชา	-0.009	0.081	-0.179**	-0.005	0.145**	-				
7. ทศนคติ ศาสตร์พระราชา	0.119*	0.247**	0.120*	0.164**	0.281**	.000	-			
8. การคล้อยตาม กลุ่มอ้างอิง	0.108*	0.142**	0.125*	0.082	0.245**	-0.052	0.715**	-		
9. การรับรู้ การควบคุมพฤติกรรม	0.046	0.022	0.193**	-0.007	0.202**	0.020	0.436**	0.495**	-	
10. ความตั้งใจ เชิงพฤติกรรมตาม ศาสตร์พระราชา	0.047	0.193**	0.101*	0.082	0.228**	-0.006	0.727**	0.807**	0.504**	-

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 1 พบว่า ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการปฏิบัติตามแนวทางของศาสตร์พระราชา จำนวน 6 คู่ ซึ่งประกอบด้วย อายุ การศึกษา รายได้ ทศนคติต่อแนวทางศาสตร์พระราชา การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)

อยู่ระหว่าง 0.101 ถึง 0.807 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจเชิงพฤติกรรมการปฏิบัติตามแนวทางของศาสตร์พระราชาสูงสุด คือ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (0.807) และทัศนคติต่อแนวทางศาสตร์พระราชา (0.727) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (0.807) และทัศนคติต่อแนวทางศาสตร์พระราชา (0.727) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 หมายความว่า การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงกับความตั้งใจเชิงพฤติกรรมการปฏิบัติตามแนวทางของศาสตร์พระราชา มีความสัมพันธ์อย่างมากในเชิงบวก นั่นคือ ถ้ามีความคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงมาก ก็จะมี ความตั้งใจเชิงพฤติกรรมการปฏิบัติตามแนวทางของศาสตร์พระราชา มากเช่นเดียวกัน ทัศนคติต่อแนวทางศาสตร์พระราชากับความตั้งใจเชิงพฤติกรรม การปฏิบัติตามแนวทางของศาสตร์ของพระราชา มีความสัมพันธ์อย่างมากในเชิงบวก นั่นคือ ถ้ามีทัศนคติต่อแนวทางศาสตร์พระราชา มาก ก็จะมี ความตั้งใจเชิงพฤติกรรมการปฏิบัติตามแนวทางของศาสตร์พระราชา มากด้วย

ตาราง 2

ค่าเฉลี่ยตัวแปรตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน

ตัวแปรตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน	\bar{x}	SD	ระดับ
1. ระดับความรู้เกี่ยวกับศาสตร์พระราชา	4.117	0.855	ปานกลาง
2. การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง	4.799	1.099	มาก
3. การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม	4.577	0.864	มาก
4. ความตั้งใจในการปฏิบัติตามแนวทางของศาสตร์พระราชา	4.836	1.075	มาก
ค่าเฉลี่ย	4.582	0.973	มาก

จากตาราง 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยของตัวแปรตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.582$, $SD = 0.973$) ความตั้งใจในการปฏิบัติตามแนวทางของศาสตร์พระราชา ระดับมาก ($\bar{x} = 4.836$, $SD = 1.075$) รองลงมา การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ระดับมาก ($\bar{x} = 4.799$, $SD = 1.099$) การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม ระดับมาก $\bar{x} = 4.577$, $SD = 0.864$) และระดับความรู้เกี่ยวกับศาสตร์พระราชา อยู่ระดับปานกลาง ($\bar{x} = 4.117$, $SD = 0.855$) ตามลำดับ

3. การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณระหว่างตัวแปรพยากรณ์ความตั้งใจเชิงพฤติกรรมการปฏิบัติตามแนวทางของศาสตร์พระราชา

ผู้วิจัยได้ทำการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรพยากรณ์จากตัวแปรทั้งหมด 9 ตัวแปร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ ความรู้เกี่ยวกับศาสตร์พระราชา ทัศนคติต่อแนวทางศาสตร์พระราชา การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน และสมการพยากรณ์ ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3

การวิเคราะห์สมการถดถอยเพื่อพยากรณ์ความตั้งใจเชิงพฤติกรรมการปฏิบัติตามแนวทางของศาสตร์พระราชา

ตัวแปรพยากรณ์	R ²	a constant	b	Std. Error	β	t	p
เพศ (X ₁)	0.713	0.169	-0.125	0.061	-0.058	-2.030*	0.043
อายุ (X ₂)			0.068	0.031	0.079	2.178*	0.030
ทัศนคติ (X ₃)			0.291	0.042	0.283	7.008**	0.000
การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (X ₄)			0.541	0.040	0.555	13.592**	0.000
การรับรู้ความสามารถใน การควบคุมพฤติกรรม (X ₅)			0.137	0.040	0.110	3.416**	0.001

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 3 การวิเคราะห์สมการถดถอยเพื่อพยากรณ์ความตั้งใจเชิงพฤติกรรมการปฏิบัติตามแนวทางของศาสตร์พระราชา พบว่า มี 5 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยที่ 1 เพศ (X₁) (b = -0.125, Sig = 0.043) ปัจจัยที่ 2 อายุ (X₂) (b = 0.068, Sig = 0.030) ปัจจัยที่ 3 ได้แก่ ทัศนคติ (X₃) (b = 0.291, Sig = 0.000) ปัจจัยที่ 4 ได้แก่ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (X₄) (b = 0.541, Sig = 0.000) และปัจจัยที่ 5 ได้แก่ การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (X₅) (b = 0.137, Sig = 0.001) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถร่วมกันพยากรณ์ความตั้งใจเชิงพฤติกรรมการปฏิบัติตามแนวทางของศาสตร์พระราชา มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R²) เท่ากับ 0.713 หมายความว่าตัวแปรทั้ง 5 ตัวดังกล่าวสามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 71.30 ที่เหลืออีกร้อยละ 29.70 พยากรณ์ได้ด้วยตัวแปรอื่น ๆ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า ทัศนคติต่อศาสตร์พระราชา การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมมากขึ้น จะทำให้แนวโน้มความตั้งใจเชิงพฤติกรรมการปฏิบัติตามแนวทางของศาสตร์พระราชาจะมีสูงขึ้น ซึ่งสามารถนำมาพยากรณ์ในรูปของคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 0.169 - 0.125(X_1) + 0.068(X_2) + 0.291(X_3) + 0.541(X_4) + 0.137(X_5)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = 0.058(X_1) + 0.079(X_2) + 0.283(X_3) + 0.555(X_4) + 0.110(X_5)$$

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์สมการถดถอยเพื่อพยากรณ์พฤติกรรมการปฏิบัติตามแนวทางของศาสตร์พระราชา พบว่า ลักษณะประชากรศาสตร์ประกอบด้วย เพศ และอายุ ส่งผลต่อพฤติกรรมการปฏิบัติตามแนวทางของศาสตร์พระราชา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชวลา ไชยฤทธิ์ ศรีวรรณ, ยอดนิล และวรวิทย์ เฟื่องพันธ์ (2561) ที่พบว่าลักษณะประชากรศาสตร์เรื่องเพศ ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาเพื่อนำมาใช้ในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ จากการวิเคราะห์สมการถดถอยเพื่อพยากรณ์พฤติกรรมการปฏิบัติตามแนวทางของศาสตร์พระราชา พบว่า ทัศนคติต่อศาสตร์พระราชา การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้ความสามารถในการควบคุม

พฤติกรรม สามารถร่วมกันพยากรณ์ความตั้งใจเชิงพฤติกรรมการปฏิบัติตามแนวทางของศาสตร์พระราชา มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ 0.731 ซึ่งผลการศึกษาค้างนี้เป็นไปตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนของ Ajzen and Fishbein (1980) ที่ได้อธิบายว่า การที่บุคคลจะแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมานั้น ต้องผ่านกระบวนการของความตั้งใจ ซึ่งมีความสำคัญในการกำหนดการกระทำพฤติกรรมของบุคคล โดยเป็นการประเมินการรับรู้เกี่ยวกับความตั้งใจของบุคคลที่จะกระทำพฤติกรรมความตั้งใจ โดยได้รับอิทธิพลมาจากตัวแปร 3 ตัว ได้แก่ ทักษะติดต่อพฤติกรรม การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม ซึ่งตัวแปรดังกล่าวสามารถนำมาทำนายความตั้งใจกระทำพฤติกรรมของบุคคลได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลิตา ลขิตาวงศ์ (2551) ที่พบว่าปัจจัยทางด้านการรับรู้มีผลต่อการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มตัวอย่างสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านห้วยมะเฟือง

เมื่อพิจารณาความตั้งใจเชิงพฤติกรรมในการปฏิบัติตามแนวทางของศาสตร์พระราชา จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างจะมีพฤติกรรมการปฏิบัติตามแนวทางของศาสตร์พระราชานั้น ปัจจัยที่น่าจะส่งผลมากที่สุดจนก่อให้เกิดพฤติกรรมได้นั้น ประกอบขึ้นมาจากปัจจัยสำคัญ 3 ประการ คือ ทักษะติดต่อแนวทางของศาสตร์พระราชา การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม จึงทำให้ผลการศึกษาในครั้งนี้ได้ยืนยันแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Theory of Planned Behavior: TPB) (Ajzen, 1991) ที่กล่าวว่า บุคคลไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้จากเหตุผลเพียงอย่างเดียว ทฤษฎีนี้เป็นการทำนายการกระทำหรือพฤติกรรมของมนุษย์โดยใช้ความตั้งใจ (intention) เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจว่าจะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ สำหรับการศึกษาครั้งนี้ได้นำทฤษฎี TPB มาประยุกต์กับแนวคิดศาสตร์พระราชา ยังพบว่า อธิบายผลได้ในลักษณะเดียวกัน นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของปวีศ เมตตา (2560) ที่พบว่าพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมจะช่วยลดปัญหาต่าง ๆ จากการใช้จ่ายฟุ่มเฟือย อยากมีอยากได้ตกอยู่ภายใต้กระแสบริโภคนิยม ซึ่งหากมีพฤติกรรมการปฏิบัติตามแนวทางของศาสตร์พระราชาก็จะทำให้ได้รับการพัฒนาที่ยั่งยืน ในระดับปัจเจกบุคคล ประชาชนสามารถหารายได้ด้วยตนเองจากการเพิ่มมูลค่าทางการเกษตร สามารถขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาได้ด้วยตนเอง กระตุ้นให้ประชาชนรู้จักคิดและลงมือทำด้วยตนเอง ส่งผลให้เกิดความมั่นคงในครัวเรือน ปลดแอกความทุกข์ยากและสร้างความสุขที่ยั่งยืนให้กับครัวเรือน อีกทั้งยังมีการนำไปประยุกต์ใช้ในหน่วยงานต่าง ๆ ในระดับนโยบายที่นำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติปรับให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงของหน่วยงานและองค์กร ความพอเพียงในภาคธุรกิจเอกชนที่เน้นแสวงหาผลตอบแทนบนพื้นฐานของการแบ่งปัน มุ่งให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับประโยชน์อย่างเหมาะสมและเป็นธรรมทั้งลูกค้า คู่ค้า ผู้ถือหุ้น และพนักงาน ด้านการขยายธุรกิจต้องทำอย่างค่อยเป็นค่อยไป มีความซื่อสัตย์ รับผิดชอบต่อสังคม และป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งส่งผลให้มีความพอเพียงระดับประเทศที่เป็นการบริหารจัดการประเทศ ร่วมกันพัฒนาตนเองตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างรู้จัก สามัคคี เสริมสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างชุมชนให้เกิดเป็นสังคมแห่งความพอเพียงในที่สุด

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. หน่วยงานภาครัฐ หรือหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรสนับสนุนให้ประชาชนและชุมชนนำแนวคิดศาสตร์พระราชาไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของชุมชนและสิ่งแวดล้อม ควรจะสื่อสารข้อมูลศาสตร์ของพระราชา ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมทัศนคติที่ดีและถูกต้องเกี่ยวกับศาสตร์พระราชา เพราะผลการศึกษาระบุว่า ทักษะติดต่อศาสตร์พระราชาเป็นปัจจัยที่ทำนายความตั้งใจกระทำพฤติกรรมของบุคคล

ซึ่งหากบุคคลมีทัศนคติต่อศาสตร์พระราชาในทิศทางบวก ก็จะส่งผลให้บุคคลมีความตั้งใจกระทำพฤติกรรมดำเนินตามศาสตร์พระราชาในทิศทางบวก

2. ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการปฏิบัติตามแนวทางของศาสตร์พระราชา ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสื่อมวลชนควรนำเสนอหรือสื่อสารเนื้อหาหรือเรื่องราวตัวอย่างจากบุคคลอื่นที่นำศาสตร์พระราชาไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันจนประสบความสำเร็จ เพื่อเป็นแรงจูงใจให้บุคคลอื่น ๆ ต่อไป

3. หน่วยงานภาครัฐ หรือหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมหรือฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับการนำศาสตร์พระราชาไปใช้ในชีวิตประจำวันในมิติต่าง ๆ เพราะการให้ความรู้เพียงอย่างเดียวยังไม่เพียงพอต่อการสนับสนุนให้เกิดพฤติกรรมได้ การจัดกิจกรรมให้ประชาชนและชุมชนได้ทดลองและมีส่วนรวมในการปฏิบัติจะช่วยส่งเสริมให้กลุ่มเป้าหมายเกิดการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมได้ เพราะผลการศึกษาพบว่า การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมเป็นหนึ่งในหลายปัจจัยที่ช่วยนำไปสู่ความตั้งใจเชิงพฤติกรรมได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต

1. การศึกษาครั้งต่อไปควรเพิ่มการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมหรือความตั้งใจของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งอาจจะยังมีตัวแปรอื่น ๆ ที่ช่วยทำนายทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนได้ เช่น การเรียนรู้ในสังคมทักษะความเป็นพลเมืองที่ดี เป็นต้น

2. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับสาเหตุหรืออุปสรรคของการไม่ยอมรับหรือปฏิบัติตามศาสตร์พระราชา ซึ่งอาจจะนำมาพัฒนาแนวทางในการศึกษาในการทำนายความตั้งใจในการปฏิบัติตามแนวทางของศาสตร์พระราชา

รายการอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ และนิคม ชัยขุนพล. (2555). *คู่มือสื่อใหม่ศึกษา*. ภาพพิมพ์.
- คมชัดลึกออนไลน์. (2566). หัวใจไทยแผ่นดินเรา. <https://www.komchadluek.net/kom-lifestyle/80756>
- ชลิตา ลขิตาวงศ์. (2551). *พฤติกรรมและปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต*. [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่].
- ชวาลา ไชยฤทธิ์, ศรีวรรณ ยอดนิล และวรวิทย์ เฟื่องพันธ์. (2561). การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาเพื่อการปฏิบัติงานชุมชนของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคตะวันออก. *วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม*, 14(1), 186-195.
- ปวีต เมตตา. (2560). *ความรู้และพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์*. [การค้นคว้าอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสยาม].
- ภัทรดนัย พิริยะธนภัทร. (2558). *การศึกษาปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ด้านพฤติกรรมผู้บริโภคและปัจจัยด้านเว็บไซต์พระเครื่องพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่มีผลต่อการตัดสินใจเช่าหรือประมูลพระเครื่องออนไลน์ (E-Commerce)*. [การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ].
- วงศ์กร เพิ่มผล. (2563). *ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความตั้งใจสืบสารพระราชปณิธาน ศาสตร์พระราชาในการดำเนินชีวิตของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี กรุงเทพมหานคร*. [รายงานวิจัย]. มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.

- สิน พันธุ์พินิจ. (2554). *เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. วิทย์พัฒน์.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2550). *พฤติกรรมผู้บริโภค*. ชีระฟิล์มและไซเท็ก.
- ห้องสมุดนันทพัฒนา. (2561). *แนวคิดเกี่ยวกับศาสตร์พระราช*. <http://gened.cmru.ac.th/ebook/pdf/GSOC2205-01.pdf>
- Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50(2), 179-211.
- Ajzen, I., & Fishbein, M. (1980). *Understanding attitudes and predicting social behavior*. Prentice-Hall.
- Bandura, A., Adams, N. E., Hardy, A. B., & Howells, G. N. (1980). Tests of the generality of self-efficacy theory. *Cognitive Therapy and Research*, 4, 39-66.
- Engel, J. F., Blackwell, R. D., & Miniard, P. W. (1995). *Consumer behavior* (6thed.). Dryden Press.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis*. Harper & Row.